

K. Norel

DE KLEINE Kroniek

Onze stamverwanten in Zuid-Afrika

Van de week zag ik een stel jongens „oorlogje” spelen. Er stond een vlag op een heuvel, een Nederlandse vlag natuurlijk. Een groepje verdedigde die. Anderen probeerden hem er af te halen. Maar het zat ze niet glad. „Gooi ze er af, die moffen!” riepen de verdedigers. En ze smeten ze er af.

Die jongens speelden daar een oorlog van Nederlanders tegen Duitsers. Wij deden dat in onze jongensjaren anders. Boeren tegen Engelsen speelden wij. Het was niet zo heel lang na de Boerenoorlog en we verslonden de boeken van Penning over Zuid-Afrika. En net zo min als de jongens nu bij het spel graag Duitsers willen wezen, wilden wij toen Engelsen zijn. De Boeren, dat waren je lui, de Engelsen... brrr, die Rooineks!

De Boerenoorlog is nu lang voorbij. Ik wed dat veel jongens en meisjes er niet eens zo veel van weten. In elk geval hebben zij niet zo'n hekel aan de Engelsen als wij toen hadden. Zij kennen de Engelsen als onze bondgenoten uit de Wereldoorlog.

Maar het is te begrijpen, dat dit in Zuid-Afrika anders is. Daar zijn er veel te veel, wier vader of grootvader in de Boerenoorlog is gesneuveld. Daar zijn er nog meer, wier moeder of grootmoeder is omgekomen in de concentratiekampen (moordkampen werden ze genoemd) die de Engelsen hebben ingericht, toen ze Christiaan de Wet en zijn mannen niet te pakken konden krijgen. Daar werden... toen de vrouwen en de kinderen heen gedreven en zijn ze bij duizenden gestorven. En zo kreeg Engeland Transvaal er onder.

Er zijn Zuid-Afrikaners, die een streep onder die geschiedenis hebben gezet. Na de oorlog werden de Engelsen royaal. De Engelsen zijn steeds royaal, nadat zij eerst hun zin gekregen hebben. Zij beschouwden de Boeren niet als overwonnenen, maar als hun vrienden. Zij wilden met hen samenwerken. Louis Botha, een van de beste generaals uit de

Boerenoorlog heeft de toegestoken hand van de Engelsen gegrepen. En Jan Smuts, ook een generaal uit de Boerenoorlog, deed dat eveneens. En zij zijn beiden minister-president van de Unie van Zuid-Afrika geweest. Goede minister-presidenten. Onder hun leiding hebben Engelsen en Transvalers samen Zuid-Afrika vooruit gebracht. Vijftig jaar geleden was Zuid-Afrika een leeg land, waarin hier en daar een boerenhoeve lag, behalve dan Johannesburg, dat een lelijke en rommelige goudzoekersstad was. Nu is Zuid-Afrika een land met veel moderne steden en veel fabrieken. En het Zuidafrikaanse volk, dat toen berooid en uitgeput uit een verloren oorlog te voorschijn kwam, is nu een krachtig en welvarend volk, dat een grote toekomst voor zich heeft. Stellig, die samenwerking tussen Engelsen en Afrikaanders, onder leiding van Botha en Smuts, heeft goede vruchten opgeleverd.

En toch...

Is het vreemd dat er Zuid-Afrikaners zijn, die niet kunnen vergeten wat de Engelsen hun hebben aangedaan, niet alleen tijdens de oorlog van 1899—1902, maar in de hele eeuw, die daaraan voorafging, van de tijd af dat zij de Kaap gestolen hebben van de Nederlanders? De beste Boeren konden het van meet af aan niet harden onder de Engelse heerschappij en ze hebben de Grote Trek gemaakt over de Oranje- en over de Vaalrivier. Ze hebben daar Oranje-Vrijstaat en Transvaal gesticht. En de Engelsen hebben er hun met rust gelaten... totdat er goud gevonden werd. Toen strekte Albion zijn begerige handen uit. En het eind was 1902.

En het is niet het oude zeer alleen. Het is ook beduchtheid. Er zijn er die zeggen; het vriendelijke en royale, op samenwerking zo gestelde Engeland van nu is gevaarlijker dan het vijandige Engeland van vroeger. Dat Engeland kon ons land veroveren; dit Engeland slurpt ons op. Het maakt dat wij straks geen Nederlanders en geen Afrikaanders meer zijn, maar dat we Engelsen worden.

Ik zeg niet dat Smuts en zijn Verenigde Zuid-Afrikaanse Partij dit gevaar niet zien. Ook zij willen een zelfstandig Zuid-Afrika. Maar de Herenigde Nationale Partij, die eens onder leiding van Hertzog stond en thans onder dr Malan, en die Christiaan de Wet als haar geestelijke vader eert, ziet dit gevaar scherper en neemt er vierkant stelling tegen.

Zij zeggen: de geschiedenis van Zuid-Afrika is niet begonnen in 1910, toen de Engelsen ons zelfstandigheid gaven. Die is begonnen in

1652, toen Jan van Riebeeck landde aan de Kaap om daar „kolonie te planten”. Wij zijn van Nederlandse en van Franse afkomst. (Want Hugenootse wijnboeren, om hun geloof verdreven uit hun land, vormden een belangrijk deel der eerste kolonisten.) Wij zijn een eigen volk geworden met een eigen taal (al lijkt die veel op het Nederlands). En wij willen een onafhankelijk volk zijn, volstrekt onafhankelijk van Engeland.

Samenwerking met de Engelsen. O zeker, wij willen met ieder samenwerken. Maar die samenwerking met Engeland behoeft waarlijk niet hartelijker te zijn dan die met Nederland bijvoorbeeld. En in elk geval moeten de Engelsen hier niets te commanderen hebben. „Geen korrelken zands hebben zij hier te pretenderen,” zeggen zij met Coen.

Vinden jullie dat program van Malan en zijn vrienden zo gek? Ik niet.

Maar... (weten wellicht sommigen van jullie) die nationalistische Afrikaanders waren in de oorlog Duitsgezind. Tja, het is waar, zij gunden de Engelsen een nederlaag, en daarmee verschilden zij van ons.

Maar hoe zat dat bij ons met de Russen? Hebben wij niet gejuicht om Stalingrad? Sprongen wij geen drie voet hoog als we, stiekum luisterend aan de radio, hoorden dat de Russen de Duitsers klopt gegeven hadden? Was dat omdat wij de Russen zo graag in ons land wilden hebben, of misschien omdat wij communistisch waren? Volstrekt niet. Het was alleen omdat wij verwachtten dat een Russische overwinning ons van de Duitsers bevrijden zou, zonder dat wij de Russen in hun plaats kregen.

Wel, zo was het met de nationalist in Zuid-Afrika nu ook. Zij verlangden helemaal geen Duitsers in hun land. Als die gekomen waren, ze hadden tegen hen gevochten net zo vinnig als in 1899. Maar ze hoorden dat een Duitse overwinning de Engelsen zou doen verdwijnen van de Kaap.

En na hetgeen de Engelsen de Boeren hebben aangedaan is die wens te begrijpen.

Maar het doet me toch genoeg dat Malan en de zijnen aan de regering zijn gekomen (bij de verkiezingen van verleden jaar) zonder dat de Duitsers het gewonnen hebben.

Zij hebben nu de kans om op vreedzame wijze hun program te verwezenlijken en van Zuid-Afrika een vrij en onafhankelijk land te maken, waar geen Engels, maar Zuid-Afrikaans gesproken wordt en waarop het stempel van Nederland en van de Reformatie staat.